

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Forskningsrådet Formas

2018-09-07

Utvärdering av det svenska medlemskapet i IIASA

Diarienummer 2018-02020

Yttrande från Kungl. Skogs- och lantbruksakademien

1.Sammanfattning av mina/våra övergripande synpunkter på medlemskapet i IIASA

KSLA anser att rapportens rekommendation att avsluta Sveriges medlemskap i IIASA vilar på ett otillräckligt beslutsunderlag. Rekommendationen att Sverige bör lämna IIASA saknar logik då ingenting i den presenterade utvärderingen förklarar denna slutsats. KSLA upplever också att rapporten inte lever upp till de kvalitetskrav man kan ställa på en analys enligt riktlinjerna i utredningsuppdraget.

KSLA anser vidare, att tidpunkten för utvärderingen är mycket illa vald, eftersom IIASA förra året genomförde en analys av organisationens styrkor och svagheter (Institutional Review Report, June 2017). IIASA Council har mot bakgrund av den rapporten tillsatt en *task force* för att föreslå förändringar och deras rekommendationer kommer att presenteras senare i höst. En mer konstruktiv ansats hade varit att invänta dessa förslag, inklusive en omarbetad vision för IIASA, och först därefter bedöma om de åtgärder som IIASA Council beslutar leder till de förändringar som Sverige förespråkat. Det är utomordentligt märkligt att beställa en utvärdering utan att ta hänsyn till pågående förnyelseprocesser.

KSLA noterar att en betydande del av de kritiska synpunkterna i utvärderingsrapporten består i att det finns svagheter i "flödet" mellan IIASA och Sverige, vilket rapporten till stor del hänför till brister på den svenska sidan. Man anser att det är för få sökanden till YSSP (Young Scientists Summer Program) och postdocs. Det torde i första hand ankomma på Sverige, via medlemsorganisationen Formas, att kommunicera de möjligheter som finns till det svenska forskarsamhällets unga forskare. Detta kan inte IIASA kritiseras för. Det vore mer relevant att utvärdera Formas roll i att utveckla samarbetet mellan IIASA och Sverige.

Ytterligare en övergripande synpunkt på utvärderingen är att den dels ensidigt fokuserar på mervärdet för Sverige (vilket är i linje med uppdragsbeskrivningen), dels i detta sammanhang inte nämner den övergripande betydelse som IIASA har för att ta fram forskningsresultat av högsta kvalitet i den

internationella forskningsfronten. Av stor relevans för svenska förhållanden är bl.a. det faktum att IIASA:s fokus på systemanalysforskning är helt i linje med de prioriteringar som lyfts fram i Sveriges senaste forskningspolitiska strategi. Detta framgår ingenstans i utvärderingen, vilket är en negligering av den betydelse som IIASA har som ett av de ledande internationella instituten för systemanalytisk miljöforskning.

KSLA vill också påpeka att tidpunkten för remissen är mycket illa vald. Den är utskickad i slutet av juni, då de flesta universitet har sommaruppehåll. Svaren ska vara inne i början av september när terminen just startat och man har fullt upp med annat än svara på remisser. Det finns en uppenbar risk att viktiga synpunkter från universiteten därmed inte alls kommer fram.

2. Synpunkter på slutsatser och rekommendationer i utvärderingen (DAMVAD, 2018)

I rapporter finns bara en rekommendation: att avsluta det svenska medlemskapet. Den rekommendationen baseras inte på en problematiserad analys av vad medlemskapet inneburit för svenska forskarsamhället. Analysen är ytlig, oinitierad och bristfällig. Det finns ett stort behov av att avvakta pågående förändringsprocesser och basera ett beslut på ett fördjupat beslutsunderlag.

Utvärderingen anser att fördelarna med svenskt medlemskap inte är av så stor strategisk betydelse att de motiverar kostnaderna. Det finns ingen analys som ger underlag för en sådan slutsats. Tvärtom dras mycket märkliga slutsatser av rapportens argument:

1. Man konstaterar att även om man fastställer en ny verksamhetsidé och förändrar institutionen är IIASA så konservativt att förändringar kommer att ta tid och bli svåra att implementera. En relevant fråga här är: "Hur vet ni det?" Ingenting i rapporten indikerar hur man kommit fram till den slutsatsen. IIASA Council har redan påbörjat sin omställning och tagit flera initiativ på basis av förra årets utvärdering, vilket i stället tyder på att det kan gå relativt snabbt att genomföra de förändringar som är önskvärda. KSLA ifrågasätter starkt huruvida DAMVAD Analytics har den kompetens som behövs för att kunna dra slutsatser om förändringsprocessens realism, speciellt som uppdraget tydligt säger att man inte skall granska IIASA:s organisation och verksamhet.
2. Utvärderingen anser att den strategiska betydelsen för Sverige är liten, eftersom man idag inte behöver vara medlem för att få tillgång till medlemskapets fördelar. En mycket märklig slutsats. Det ingår i många av Sveriges internationella åtaganden att man som praxis är med och betalar för att ta ansvar för sin del. Vad andra länder gör är upp till dem. Det är – borde vara – Formas ansvar att formulera vilka fördelar man vill ha med medlemskapet, vilket inte har skett. Tvärtom uttalas i texten (s. 23) att "There is unanimous agreement among the interviewees that Formas and the Swedish IIASA-committee lack a strategy regarding how Sweden strategically can benefit from the research at IIASA".
3. Man påpekar också under denna punkt det relativt låga antalet svenska studenter. Man kan ställa frågan hur många som skulle vara tillräckligt? En stor del av ansvaret för hur många svenska studenter som får information om och samverkar med IIASA ligger i huvudsak på den svenska partnern i detta sammanhang, dvs Formas och den svenska IIASA-kommittén och går naturligtvis att förbättra. Man noterar i rapporten (sid. 21) att vad gäller utbildningsprogrammen "Neither Formas or IIASA spread information about the programs to students in Sweden in any formal way".
4. Argumentet att forskningen inte i tillräckligt hög grad rapporterats tillbaka till Sverige förs också fram som skäl att avsluta medlemskapet, vilket är obegripligt. Vad menar man? Hur hade man tänkt sig att det skulle redovisas, förutom i vetenskapliga publikationer? Rapporten redovisar korrekta data beträffande svenska kontakter med IIASA, men drar felaktiga slutsatser från det material man presenterat. Man betraktar 400 besök under 2010–2017 av svenskar till IIASA som dåligt, likaledes att det bara varit 220 IIASA-besök i Sverige under

den perioden. Antalet publikationer, 363 stycken omfattande Sverige – IIASA-samarbete, betraktas som lågt. I jämförelse med vad? Bedömningarna är ointressanta, så länge man inte jämför med motsvarande utfall från andra internationella organisationer Sverige är involverat i. Det finns dessutom ett värde för Sverige och svenska forskare i IIASA:s skapande nätverk, även om dessa inte alltid direkt avspeglas i bibliometriska data.

5. Man säger att IIASA:s forskning har ”High quality” och ”Unique focus on systems analysis” (s. 26) men säger samtidigt som en negativ aspekt ”but not unique in terms of research quality and research sub-areas”. IIASA är alltså unikt vad gäller systemanalysen. Att vetenskaplig kvalitet finns även på andra institutioner kan inte vara en negativ aspekt för svenskt medlemskap i IIASA.
6. Man säger att ett problem med medlemskapet är ”Different visions regarding the purpose of IIASA among member countries” (s. 26). Ja, men detta karakteriserar säkert de flesta internationella organisationer och kan inte vara ett skäl för att avsluta ett internationellt vetenskapligt samarbete i en tid då samarbete inom de flesta områden blir allt svårare att upprätthålla. Detta är dessutom fokus för en av de undergrupper som IIASA:s *task force* har tillsatt och därför bör man avvakta resultatet från det arbetet, som ska presenteras senare i höst.
7. De personer som intervjuats är inte representativa. Man har exempelvis har buntat ihop doktorander och post doc-forskare, personer med väsentligt olika grader av erfarenhet och kunskap. Varför man har intervjuat personer från andra nordiska länder plus Australien och Nederländerna är oklart, eftersom fokus för utvärderingen varit vad Sverige får ut av medlemskapet. Intervju med svenska forskare som arbetat på och med IIASA hade haft betydligt större relevans.
8. Man talar om att IIASA erbjuder unika möjligheter för individer att bygga internationella nätverk och sedan säger man (s. 22) ”The networks are personal and valuable for the individual PhD or postdoc, but the personal networks do not create direct value for Sweden or the involved Swedish institutions”. Det är en underlig slutsats eftersom institutioner och samverkan byggs med och av människor.

3. Ytterligare information eller underlag som ej beaktats i utvärderingen

Ett svenskt medlemskap ska stärka forskningskapaciteten i Sverige, men det är också viktigt att stödja IIASA, om institutionen genom samarbete med forskarsamhällen i medlemsländerna producerar excellent forskning som med svårighet skulle kunna drivas utan institutets medverkan. Den analysen saknas. Det finns goda exempel på större EU-finansierade projekt, koordinerade av Sverige, där IIASA har varit en aktiv partner och där deras globala modeller och databaser utgjort ovärderlig tillgång. Detta mycket positiva flöde avspeglas inte i den analys som görs i rapporten.

Direktiven anger vidare att ”utvärderingen ska väga in IIASA:s bidrag till globala policyprocesser”. Det har inte gjorts.

4. Förslag avseende Sveriges fortsatta engagemang i IIASA, inklusive förslag på finansiering och organisation

(Notera att de förslag till prioriteringar som presenteras här avser de särskilda medel som Formas tilldelats för att arbeta med programmet. Det förutsätter att Formas och andra finansierares övriga satsningar på inom klimatområdet fortsätter på samma nivå)

KSLA anser att IIASA är ett av världens absolut viktigaste institut med inriktning på systemanalytisk miljöforskning och helt unikt i sin ansats att kombinera vetenskap och policy med ett systemanalytiskt angreppssätt. IIASA är med andra ord ett institut, som sysslar precis med det som vi i Sverige värderar

så högt; tvärvetenskap i en systematisk systemanalys, globala miljöfrågor, samt universitetens tredje uppgift som består i att sprida kunskap i samhället och till beslutsfattare.

IASA erbjuder något som ingen annan forskningsinstitution gör på ett liknande sätt; nämligen systemanalysen. Den är idag allt mer angelägen inom allt fler områden, för att kunna hantera tvärvetenskaplig kunskap. Vederligen erbjuder inga andra vetenskapliga institutioner liknande undervisning eller forskning i samma utsträckning som IIASA. Sverige och svenska forskare har mycket att lära av och i samarbete med IIASA.

KSLA anser att medlemskapet är av stort värde för Sverige och att Sverige ska fortsätta vara medlem i IIASA. Kostnaden för medlemskapet är liten i förhållande till den svenska forskningsbudgeten. Dock behövs åtgärder för att komma tillrätta med de kommunikationsbrister som rapporten påtalar. En tydlig informationskampanj om IIASA och de möjligheter till samverkan som erbjuds för yngre forskare bör ingå i ett fortsatt medlemskap – gärna i samverkan mellan Formas och IIASA.

Stockholm, dag som ovan

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Lisa Sennerby Forsse
Akademiens preses

Eva Pettersson
Akademiens sekreterare och VD